

«شرق» فضای آرام دیپلماتیک و رسانه‌ای را در آستانه نشست فصلی شورای حکام بررسی می کند

فصل بی دردسر آژانس؟

جزئیات این دیدار مقامات روس و ایرانی مشخص نیست، اما آن‌گونه که حامد قاسم‌پور در کپ‌وگفتش با «شرق» و در ارزیابی که از این دیدار دارد مطرح می‌کند، «این دست دیدارها یک رویه روتین دیپلماتیک بین تهران و مسکو در آستانه نشست فصلی شورای حکام است». منتها این تحلیلگر نکته مهمی را هم مطرح می‌کند دال بر اینکه روسیه در شرایط کنونی، این‌بار به دلیل سکوت رسانه‌ای و همکاری‌های پشت‌پرده دو طرف (تهران و آژانس)، احتمالاً این نگرانی را دارد که روند به سمتی پیش رود که مسکو دیگر بازیگر تعیین‌کننده‌ای در مذاکرات هسته‌ای نباشد.

هرچند مفسر سیاست خارجی این را هم ادعان دارد که قطعا طرف روسی از میزان، نحوه و جزئیات همکاری تهران با آژانس در هفته‌های اخیر باخبر است اما موضوع احتمال توافق ایران و آمریکا بر سر زندانیان دوتابعیتی و دیگر مسائل هم می‌تواند دیدار نمایندگان ایران و روسیه را قدری مهم جلوه دهد. البته قاسم‌پور موضوع هماهنگی تهران-مسکو در نشست فصلی شورای حکام را هم مطرح می‌کند و ذیل آن یادآور می‌شود که مناسبات ایران و روسیه با توجه به نزدیک شدن به موعد ۱۸ اکتبر/ ۲۶ مهر برای هر دو طرف مهم است، بنابراین به گفته این کارشناس هیچ بعید نیست که روسیه نیز مانند ایران خواستار برگزاری بدون چالش نشست فصلی شورای حکام باشد. با این خوانش، تحلیلگر حوزه بین‌الملل سکوت رسانه‌ای، سیاسی و دیپلماتیک هفته‌ها و روزهای اخیر در آستانه نشست فصلی حکام را نوعی برنامه‌ریزی عمدی می‌داند تا کوچک‌ترین خلل با نقش آفرینی مخربی از سوی اسرائیلی‌ها یا دیگر بازیگران شکل نگیرد. مفسر حوزه سیاست خارجی حتی این گزاره را هم دور از ذهن نمی‌داند که «تهران پیش‌شرط هرگونه همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی را سکوت خبری عنوان کرده باشد».

قاسم‌پور در ادامه ارزیابی خود درباره چرایی سکوت رسانه‌ای، سیاسی و دیپلماتیک درخصوص نشست فصلی شورای حکام و همکاری‌های تهران و آژانس، موضوع احتمال توافق با تفاهم ایالات متحده و ایران را هم بی‌تأثیر نمی‌داند؛ چون به زعم او اگر بای چنین توافقی با تفاهمی در میان باشد، قطعا سعی شده است در سکوت و بدون جنجال رسانه‌ای تفاهم‌ها صورت گرفته و همکاری‌های تهران در حوزه هسته‌ای مانند دیگر ابعاد تفاهم پی گرفته شود. به همین واسطه این کارشناس بعید می‌داند در نشست فصلی شورای حکام که از امروز برگزار می‌شود، چالشی جدی برای ایران در قالب صدور قطع‌نامه به وجود آید.

از عدم صدور قطع‌نامه تا احتمال انتشار بیانیه مشترک

در راستای آنچه حامد قاسم‌پور عنوان کرد، به نظر می‌رسد

مطرح شده که تهران مقداری از اورانیوم غنی‌شده ۶۰ درصدش را رقیق‌سازی کرده است. در این گزارش آمده است که ذخایر اورانیوم غنی‌شده ایران با افزایش تخمینی ۷.۵ کیلوگرم، به ۱۲۱.۶ کیلوگرم رسیده است و از سوی دیگر با استناد به همین گزارش‌ها حدود ۶.۴ کیلوگرم از اورانیوم غنی‌شده ۶۰ درصد به درصدهای پایین‌تری رقیق شده است؛ بنابراین شاید این موارد و دیگر همکاری‌های صورت‌گرفته باعث سکوت این روزها شده است.

اما این سکوت چه به معناست؟ آیا آن‌گونه که برخی گزاره‌های تحلیلی تأکید دارند، دولت رئیسی برای کاهش هزینه سیاسی ناشی از انتقادات و هجمه‌های داخلی برخی از گروه‌های رادیکال ذیل توافقاتش با آژانس که احتمالا می‌تواند برخی از مفاد قانون مجلس یازدهم موسوم به اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها را نقض کند، به دنبال سکوت رسانه‌ای است یا موضوع توافق و تفاهم کلان با واشنگتن مطرح است؟ تا به اینجای کار شواهد و اخبار رسانه‌ای مؤید آن است که تهران به دلایل متعدد سعی دارد که از دامن‌زدن به فضای تقابلی با آژانس در نشست فصلی امروز (دوشنبه) شورای حکام خودداری کند؛ کمابینهک ادعاهای بلومبرگ، خبرنگاری فرانسه و آسوشیتدپرس این را تأیید می‌کند. شاید نیم‌نگاهی به ۱۸ اکتبر (۲۶ مهر) که قرار است محدودیت‌های تحقیق، توسعه و تولید موشک‌های بالستیک ایران و واردات و صادرات فناوری‌های مرتبط با موشک‌ها و پهپادها لغو شود، این سکوت را موجب شده یا شاید هم اطلاع‌رسانی و انتشار اخبار می‌تواند برنامه‌های هر دو طرف را به هم بندد. دلیل هرچه باشد، این سکوت را باید معنادار توصیف کرد؛ چراکه بدون شک در پشت این دیوار سکوت، خبرها و ناگفته‌های بسیاری وجود دارد.

تحرک دیپلماتیک در سکوت رسانه‌ای

اگرچه در روزهای و هفته‌های منتهی به نشست فصلی شورای حکام شاهد سکوت رسانه‌ای عجیب و شاید بتوان گفت بی‌سابقه‌ای بوده‌ایم اما این سکوت مانع از تحرکات تهران نشده است. در همین زمینه جمعه گذشته (۱۷ شهریور) نمایندگان ایران و روسیه، در آستانه برگزاری نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در وین، پایتخت اتریش دیدار کردند. البته این خبر را نه رسانه‌ها بلکه میخائیل اولیانوف همیشه دست به توپیت منتشر کرد. سفیر و نماینده دائم روسیه نزد سازمان‌های بین‌المللی مستقر در وین، روز جمعه با انتشار پیامی در شبکه اجتماعی اکس (توییتر سابق) نوشت که در آستانه نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با هم‌تایان ایرانی خود دیدار و گفت‌وگو کردم.

داشته باشد». بااین‌حال یک دیپلمات ارشد هم گفته که تولید اورانیوم غنی‌شده تا ۶۰ درصد ایران از حدود ۹ کیلوگرم در ماه گذشته به حدود سه کیلوگرم در ماه کاهش یافته است. دیگر دیپلمات‌ها گفته‌اند که این کندی می‌تواند بخشی از تلاش‌ها برای کاهش تنش بین ایران و ایالات متحده باشد که شامل آزادی سرمایه‌های مسدودشده ایران در خارج از کشور و آزادی زندانیان آمریکایی در ایران می‌شود؛ هرچند آنتونی بلینکن، وزیر امور خارجه آمریکا، این‌س موضوع را رد کرده است. البته یک دیپلمات غربی هم بیان کرده که اگرچه اقدام ایران در کاهش سرعت غنی‌سازی تا ۶۰ درصد مثبت است، اما میزان HEU (اورانیوم با غنای بالا) همچنان بالاست.

با توجه به همین نکات، تحلیلگر حوزه بین‌الملل فضا را آن‌گونه که باید آرام و بدون جنجال نمی‌داند. با این وجود، اسماعیلی هم معترف است که در این دور از نشست فصلی شورای حکام شاهد یک سکوت سیاسی، رسانه‌ای و دیپلماتیک بی‌سابقه نسبت به ادوار پیشین هستیم اما به باورش برای ارزیابی نهایی و قطعی باید منتظر خروجی نشست فصلی بود؛ چون تنها در این صورت می‌توان سطح و ابعاد همکاری‌های صورت‌گرفته بین ایران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در فاصله زمانی سه‌ماهه از نشست فصلی پیشین در خرداد تا نشست کنونی در شهریور را رصد کرد.

با این اوصاف، اسماعیلی نیز مانند قاسم‌پور بعید می‌داند که در این نشست فصلی شاهد صدور قطع‌نامه‌ای علیه پرونده فعالیت‌های هسته‌ای ایران باشیم و در بدترین حالت امکان صدور یک بیانیه مشترک از سوی آمریکا و تروینکای اروپایی وجود دارد که احتمالاً لحن آن نیز چندان تند نخواهد بود. به گفته این مفسر حوزه سیاست خارجی، اگر چنین سناریویی در این دور از نشست فصلی شورای حکام شکل بگیرد، می‌توان گزاره توافق‌پا تفاهم ایران و ایالات متحده را جدی دانست. بنابراین او تأکید می‌کند که همه چیز در گرو اتفاقات پیش‌رو از امروز (دوشنبه) تا جمعه است.

ریموند ویل

RAYMOND WEIL
GENEVE

maestro collection

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran